

พฤติกรรมกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร
SAVING MONEY BEHAVIOR OF WORKING AGE IN BANGKOK

ชุติสรา รักหอม

สาขาการเงินและการธนาคาร คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้รับผิดชอบบทความ

Chutisara Rakhom

E-mail: Mook19071996@gmail.com

Faculty of Business Administration Program in Finance and Banking,

Ramkhamhaeng University Corresponding author

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ (1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยประชากร (3) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ในการออมที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครการวิจัยครั้งนี้มี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ความเป็นที่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติการทดสอบแบบ t-test สถิติความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) และหากพบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD และสถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษาต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสถานะ ต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการออมเงินกลุ่มวัยทำงาน ไม่ต่างกัน นอกจากนี้ปัจจัยอื่นๆ ในการออม ด้านเศรษฐกิจ ด้ายแรงจูงใจ และด้านทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยม มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ : พฤติกรรมการออม, กลุ่มวัยทำงาน

ABSTRACT

The proposes of this research were 1) to study the behavior of saving money of Working Age in Bangkok, 2) to study the behavior of saving money of Working Age in Bangkok by Personal factors, and 3) to study other factors in saving money affecting the Saving Money Behavior. The sampling group was used in the research was 400 people of Working Age in Bangkok and using questionnaire as a survey tool for collecting data. Then the collected

data were analyzed in term of frequency, percentage, mean and standard deviation. Moreover, hypothesis was tested with t-test and one-way ANOVA statistics. Besides, if the differences were found, they would be analyzed in pair by LSD method and multiple regression.

Results of the hypothesis test found that difference of gender, age, incomes and education level affecting the behavior of saving money of Working Age in Bangkok. However, difference of status was not affected to this behavior. Further, the other factors for economic, motivation and Attitudes, beliefs and values of the country were also affected to the saving money behavior of working age in Bangkok.

Keywords: behavior of saving money, Working Age

บทนำ

การออมถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ ออมเงินถือเป็นการเก็บเงินไว้เพื่อใช้จ่ายในวันข้างหน้าโดยการออมทรัพย์นั้นเกิดจากการเก็บเงินที่ออกจากการใช้จ่าย ปัจจุบันมีประชากรที่ขาดการอดออมในช่วงมีรายได้ ทำให้เกิดปัญหาชีวิตในยามเกษียณโดยปัญหาหลักๆ ของผู้ที่ขาดพฤติกรรมในการออม คือ ประชากรไทยส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำและผู้ใช้แรงงาน รายได้ส่วนใหญ่ของเงินเดือนใช้ในการบริโภคเป็นหลัก ประชาชนขาดความรู้เรื่องการออม ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาลมักดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนนำเงินออกไปใช้จ่ายเพื่อให้เกิดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ทำให้ขาดแรงจูงใจในการออมและเป้าหมายการออมไม่ชัดเจน

เมื่อเปรียบเทียบการออมในระยะเวลา 5 ปี คือ ปี 2559 - 2563 พบว่าจำนวนครัวเรือนที่มีการออมมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปี 2563 เพิ่มจากปี 2559 ร้อยละ 7.4 (ปี 2559 ร้อยละ 66.7 และปี 2563 ร้อยละ 74.1 ตามลำดับ) สะท้อนให้เห็นว่าตลอดระยะเวลา 5 ปี ที่ผ่านมาสัดส่วนของครัวเรือนมีการเก็บออมเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ พบว่าครัวเรือนที่มีการออมเงินมีสูงถึงร้อยละ 74.1 ส่วนครัวเรือนที่ไม่มีเงินออมมีร้อยละ 25.9 อาจเกิดจากรายได้ไม่พอกับรายจ่ายจึงทำให้ครัวเรือนไม่มีเงินเหลือไว้สำหรับการเก็บออมมากนัก ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาในสังคมตามมาสำหรับบุคคลไม่ได้ออมเงินหรือวางแผนเกษียณให้แก่ตนเองและครอบครัว อาทิ ปัญหา คนไร้บ้าน การโดยทิ้งจากบุตรหลาน การกู้หนี้ยืมสินเงินนอกระบบโดยเก็บดอกเบี้ยเกินจริงตามที่กฎหมายกำหนด การทวงหนี้โหด ก่อเกิดปัญหาอาชญากรรม บ้านแตกสาแหรกขาด เกิดเป็นปัญหาของครอบครัวตามมา สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากไม่มั่นคงของอาชีพ รายได้น้อย ขาดการศึกษาหรือการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของประชาชน คนจำนวนมากกลายเป็นคนไร้บ้านเพราะการงานอาชีพที่ไม่มั่นคงและรายได้น้อยทำให้ใช้จ่ายเงินที่หาได้แบบวันต่อวันไม่มีเงินไว้สำหรับการออมหรือช่วงวัยทำงานไม่ได้วางแผนการเก็บออมเงิน

การวางแผนการเงินการออมให้มีประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อมสังคมก็เป็นสิ่งสำคัญในการออม เนื่องจากค่าครองชีพแต่ละที่ไม่เหมือนกัน ทำให้ส่งผลต่อการการใช้เงินของประชากรกลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานครที่ได้ทำการศึกษา แรงจูงใจ ทักษะและความสำเร็จเป็นส่วนหนึ่งที่เฉพาะพฤติกรรมแนวความคิดของผู้ออมก็เป็นสิ่งสำคัญ ผู้ออมที่มีตัวอย่างที่ดี แม่พิมพ์ที่ดีล้วนจะได้ตัวอย่างแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมในการออมเงิน การวางแผนชีวิตด้วยความไม่ประมาทรอบคอบและประสบความสำเร็จ อีกอย่างที่สำคัญในการออมเศรษฐกิจที่ดีย่อมส่งผลต่อภาคการออมเงินของประชาชน สถานการณ์ทางการเมืองลดความขัดแย้งและการชุมนุมทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อการทำงาน ประชาชนได้ออมได้วางแผนออมได้อย่างราบรื่น กลุ่มวัยทำงานจึงมีความสำคัญเนื่องจากเป็นกลุ่มประชากรที่มีความสามารถในการออม การใช้จ่ายการบริโภคสินค้าและบริการ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในเรื่องพฤติกรรมออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานจะมีปัจจัยประชากรเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพ รายได้ อาชีพ และระดับการศึกษา และยังมีปัจจัยด้านอื่นๆ ในการออม ในทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านแรงจูงใจและด้านทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยม มาเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครด้วยเช่นกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกปัจจัยประชากร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ในการออมที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร คือ กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน
ตัวแปรอิสระ 1. ปัจจัยประชากร คือ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ อาชีพ และระดับการศึกษา
2. ปัจจัยในด้านอื่นๆ ในการออม ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านแรงจูงใจ และด้านทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยม
ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร
2. ขอบเขตระยะเวลาระยะเวลา
การดำเนินการศึกษาวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2564 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2564

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อให้ทราบพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยประชากร
3. เพื่อให้ทราบพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยด้านอื่นๆ ในการออม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านแรงจูงใจและด้านทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยม

บทบทวนวรรณกรรม

ผู้ศึกษาได้ตรวจแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะประชากร

ภัทรดนัย พิริยะชนภัทร (2558) ลักษณะประชากรศาสตร์ด้าน เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเนื่องจากเป็นตัวแปรในการแบ่งส่วนตลาดที่สำคัญ ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถนำไปใช้ในการกำหนดตลาดเป้าหมายขององค์กรได้อย่างเหมาะสม

วริภรณ์รัตน์ เยาวละออง (2558) คุณสมบัติทางประชากรศาสตร์ของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ เป็นปัจจัยที่ล้วนมีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับของประชากรที่แตกต่างกันไป

กอบกาญจน์ เจริญทอง (2556) ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์เป็นสิ่งที่ทำให้ความต้องการของผู้บริโภคมีความแตกต่างกันซึ่งสิ่งแวดล้อมทางประชากรศาสตร์ประกอบด้วย การเพิ่มขึ้นและการลดลงของประชากรโครงสร้างอายุของประชากรการย้ายถิ่น รูปแบบของครอบครัวการศึกษา รายได้ เชื้อชาติและวัฒนธรรม

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ จากการศึกษาจากผลงานการวิจัยและทฤษฎีทางด้านประชากรศาสตร์ มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานครซึ่งลักษณะประชากรที่มีความแตกต่างในด้านต่างๆ จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไปตามปัจจัยอายุ เพศ สถานภาพ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้นำลักษณะด้านประชากรศาสตร์มาศึกษาความสัมพันธ์ในกลุ่มเป้าหมาย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการออม

การออมเงิน คือ ส่วนต่างรายได้เมื่อหักรายจ่ายที่เกิดขึ้นช่วงเวลาหนึ่ง ($\text{Income} - \text{Expensing} = \text{Saveing}$) ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ซึ่งไม่ได้ถูกใช้สอยออกไปนี้เรียกว่า เงินออม

บุญรุ่ง จันทร์นาค (2554) เงินออม หมายถึง ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ หรือที่กันเอาไว้ไม่นำมาใช้จ่ายในการบริโภคและอุปโภคในปัจจุบัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในอนาคต เช่น ในยามป่วยไข้เมื่อแก่ชราหรือลงทุน

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของ ออมเงินหรือออมทรัพย์เป็นส่วนต่างรายได้เมื่อหักรายจ่ายที่เกิดขึ้นช่วงเวลาหนึ่ง การเก็บสะสมเงินส่วนต่างรายได้ในส่วนต่างๆ ไว้ใช้จ่ายในอนาคตตรวจสอบถึงการสะสมสิ่งที่มีค่าเป็นตัวเงินและมีประโยชน์ต่อครอบครัว ความสำคัญของการออม การออมเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงให้กับตนเอง และก่อให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เป้าหมายในการออมจะเป็นสิ่งที่กำหนดให้จำนวนเงินออมและระยะเวลาในการออมแตกต่างกัน เนื่องจากพฤติกรรมการออมของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มเป้าหมาย

แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุน

เศรษฐกิจ ความหมายตามพจนานุกรม ราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง งานอันเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของชุมชน

ระบบเศรษฐกิจ หมายถึง การรวมตัวกันเป็นกลุ่มของหน่วยเศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วยบุคคล หรือสถาบันที่ทำหน้าที่เฉพาะอย่างในทางเศรษฐกิจ ใช้หลักการแบ่งงานกันทำตามความถนัด มีการปฏิบัติภายใต้ระเบียบ กฎเกณฑ์ นโยบาย และแนวทางการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน หน่วยเศรษฐกิจ คือ หน่วยงานที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจ จะทำหน้าที่เกี่ยวกับกิจกรรมที่สำคัญทางด้านเศรษฐกิจอันได้แก่การผลิต การบริโภค และการแจกจ่ายสินค้าและบริการ (Messi, 2562)

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า เศรษฐกิจเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายแจก และการบริโภคใช้สอยสิ่งต่างๆ ของชุมชน ปัจจัยที่กำหนดการออมและการลงทุน ได้แก่ ระดับรายได้ประชาชาติและการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาติ อัตราดอกเบี้ย (Rate of Interest) กำไรที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Profit) ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ราคาสินค้าทุนและการบำรุงรักษาและนโยบายของรัฐบาลและเสถียรภาพทางการเมืองส่งผลการจัดจ่ายใช้สอยในครัวเรือนและเงินออมที่แตกต่างกัน วิจัยจึงทำการศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มเป้าหมาย

แนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจ

แรงจูงใจ หมายถึง ปัจจัยหรือสิ่งต่างๆที่เป็นแรงผลักดัน กระตุ้นพฤติกรรมในตัวบุคคลแสดงออกซึ่งความต้องการ หรือโน้มน้าวโดยสิ่งจูงใจเพื่อให้บุคลากรในองค์กรให้ความร่วมมือ ความเต็มใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้องค์กรประสบความสำเร็จต่อไป (นายแพทย์เกรียงไกรและธีระพล, 2563)

เพลินพิศ (2558) แรงจูงใจ (motive) เป็นคำที่ได้ความหมายมาจากคำภาษาละตินที่ว่า movere ซึ่งหมายถึง "เคลื่อนไหว (move) " ดังนั้น คำว่าแรงจูงใจจึงมีการให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน

ต้องการพื้นฐานของมนุษย์เป็น 5 ระดับ ด้วยกัน ได้แก่ (MarGetting, 2561)

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Need) เป็นความต้องการพื้นฐานที่มนุษย์ต้องการอย่างแรก เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างปกติ ได้แก่ ปัจจัยสี่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่พักอาศัย และรวมถึงสิ่งที่ทำให้การดำรงชีวิตสะดวกสบายมากขึ้น

2. ความต้องการด้านปลอดภัย (Safety Need) หลังจากที่เรามีปัจจัยสี่ครบแล้ว ขึ้นต่อมาคนเราจะต้องการเรื่องความปลอดภัย เพื่อให้ชีวิตมีความมั่นคงมากขึ้น

3. ความต้องการทางสังคม (Social Need) เมื่อมีความมั่นคงในชีวิตแล้ว คนเราก็ต้องการความรัก ความเป็นเจ้าของและการยอมรับจากคนรอบข้าง เพื่อให้ตัวเองรู้สึกมีค่าในกลุ่มของตนเอง เพราะมนุษย์ก็เป็นสัตว์สังคม และเรามักชอบเปรียบเทียบสถานะกับผู้อื่นเสมอ

4. ความต้องการการยกย่อง ชื่อเสียง เกียรติยศ (Esteem Need) ขั้นที่ 3 มาแล้ว คนเราก็ต้องการขยายการยอมรับให้ใหญ่ขึ้น ไม่ใช่แค่ยอมรับในกลุ่มของตนเองเท่านั้น แต่ต้องได้รับการยอมรับในวงกว้างขึ้นอีก โดยต้องการที่จะเปลี่ยนสถานะทางสังคมให้สูงขึ้นด้วย เพื่อให้คนอื่นมองเห็นว่าเรามีคุณค่า

5. ความต้องการสูงสุดที่จะมาเติมเต็มความสมบูรณ์แบบในชีวิต Self-Actualization Need) เป็นขั้นสุดท้าย โดยความต้องการถึงสิ่งที่จะมาเติมเต็มความสมบูรณ์และคุณค่าที่แท้จริงของคนๆนั้น ซึ่งคนที่มาถึงขั้นนี้ส่วนใหญ่ มักจะเล็งเห็นประโยชน์ของคนอื่นหรือสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญพฤติกรรม

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า สิ่งจูงใจที่เป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้คนมีพฤติกรรมและยังกำหนดทิศทางและเป้าหมายของพฤติกรรม ปัจจัยพื้นฐาน 5 ระดับ ด้วยกัน ได้แก่ ความต้องการทางกายภาพ ความต้องการด้านปลอดภัย ความต้องการทางสังคม ความต้องการการยกย่อง ชื่อเสียง เกียรติยศและความต้องการสูงสุดที่จะมาเติมเต็มความสมบูรณ์แบบในชีวิต ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มเป้าหมาย

แนวคิดและทฤษฎีคนคิด ความเชื่อ ค่านิยม

วิภาพร ชัยศิริ (2562) ความเชื่อ นั้นเป็นผลมาจากการที่บุคคลได้รับรู้ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดความรู้ ซึ่งความเชื่อเหล่านี้จะมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลและพฤติกรรมทางสังคมในกรณีที่ว่าคุณบุคคลจะเลือกรูปแบบของพฤติกรรมบนพื้นฐานของความเชื่อที่ตนยึดมั่นอยู่ และค่านิยม เป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง

เบญจวรรณ (2553) ค่านิยม หมายถึง ทศนคติของคนหรือสังคมที่มีต่อสิ่งของ ความคิด และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความปรารถนา คุณค่าและความถูกต้องของสิ่งคนั้นๆ เช่น ชาวอเมริกันถือว่า “ประชาธิปไตย” มีค่าสูงสุดควรแก่การนิยมควรรักษาไว้ด้วยชีวิต อเมริกันรักอิสระ เสรีภาพ และความก้าวหน้าในการทำงาน คนไทยถือว่าความสงบสุขทางจิตใจและการทำบุญ ให้ทานเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา การเคารพเชื่อฟังบิดามารดาและการกตัญญูรู้คุณเป็นสิ่งที่จะต้องยกย่อง

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ แนวคิดค่านิยม ความเชื่อและทัศนคติต่อสิ่งต่างๆของบุคคลในสังคมยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตัวเองและสังคม โดยค่านิยมของบุคคลจะแฝงอยู่ใน ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและเจตคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการออมเงินของของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มเป้าหมาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิภาพร ชัยศิริ (2562) การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) พฤติกรรมการออมของบุคลากรในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยดึงดูด ปัจจัยผลักดัน และปัจจัยสนับสนุนกับพฤติกรรมการออมของบุคลากรในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษา คือ บุคลากรในสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จำนวน 618 คน

ศิวัช กรุณาเพ็ญ (2560) เพื่อศึกษาลักษณะและพฤติกรรมการออม ระดับทักษะทางการเงิน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการออมของคน Gen Y กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง ผลการวิจัยสรุปได้ว่าคะแนนระดับการออมของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับการออมปานกลาง มีคะแนนความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับสูง มีระดับความตระหนักรู้เกี่ยวกับการวางแผนเกษียณอายุในระดับสูงมาก

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ การออม จากการศึกษาผลงานวิจัยและทฤษฎีด้านการออม แนวคิดระบบเศรษฐกิจ ทฤษฎีแรงจูงใจและทฤษฎีทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมนั้นมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงาน ผู้วิจัยจึงนำแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าวนี้มาเป็นส่วนหนึ่งในการวิจัย โดยนำมาศึกษาใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านแรงจูงใจและด้านทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมของการออมของกลุ่มเป้าหมาย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบบไม่ทดลอง ซึ่งเป็นการศึกษาโดยไม่มีการจัดการกระทำหรือควบคุมตัวแปรใดๆ เป็นการศึกษาตามเป็นจริงโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เป็นการเก็บข้อมูลครั้งเดียว โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์และใช้วิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ประชากรกลุ่มวัยทำงานที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครตามข้อมูลสถิติกองยุทธศาสตร์บริหารการจัดการ ปี 2564 จำนวนและอัตราร้อยละของผู้มีงานทำ พ.ศ. 2561 จำแนกตามสถานภาพทำงาน คิดเป็น 5,271.5 พันคน ผู้วิจัยจึงได้เลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จากการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) ที่ความคลาดเคลื่อน +5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการวิจัย โดยได้ศึกษาค้นคว้า ทบทวน ทฤษฎีแนวคิดต่างๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการสร้างกรอบแนวความคิดและตัวแปรที่เกี่ยวข้องในครั้งนี และนำไปสู่ขั้นตอนการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจที่ใช้แบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านสถานภาพ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ด้านอาชีพ และด้านระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร และปัจจัยในด้านอื่นๆ ในการออม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านแรงจูงใจ และด้านทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมประกอบไปด้วยด้านละ 4 ข้อ รวมคำถามทั้งหมด 16 ข้อ เป็นคำถามแบบประเมินค่าความสำคัญ โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด = 5 คะแนน, ระดับความคิดเห็นมาก = 4 คะแนน, ระดับความคิดเห็นปานกลาง = 3 คะแนน, ระดับความคิดเห็นน้อย = 2 คะแนน และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด = 1 คะแนน

ค่าเฉลี่ยที่ใช้ในการวิเคราะห์ในส่วนที่ 2

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 = มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด, ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 = มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อย, ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 = มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 = มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก และค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 = มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 การแสดงความคิดเห็นเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency) ในการวิเคราะห์ตัวแปร ปัจจัยประชากร ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานะ รายได้ อาชีพ และระดับการศึกษา

1.2 ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ตัวแปร ปัจจัยอื่นๆในการออม ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านแรงจูงใจ และทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยม

2 สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 t-test ในการวิเคราะห์ข้อมูล พฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านเพศ

2.2 ใช้สถิติ One-Way ANOVA การในการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครปัจจัยประชากร ได้แก่ อายุ รายได้ อาชีพ สถานะ และระดับการศึกษา หากพบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีของ LSD

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร โดยรวม ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด คือ ท่านคิดว่าการออมเป็นสิ่งจำเป็นต่อตัวท่านและครอบครัว
2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยประชากร สามารถสรุปการวิจัยได้ดังนี้
  - 2.1 กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน อาชีพต่างกัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน และระดับการศึกษาต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ต่างกัน
  - 2.2 กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีสถานะต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ไม่ต่างกัน
3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านอื่นๆ ในการออม มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร ได้ดังนี้
  - 3.1 ปัจจัยด้านอื่นๆ ในการออมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยม ด้านเศรษฐกิจ และด้านแรงจูงใจ ผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานครโดยรวม ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กลุ่มวัยทำงานส่วนใหญ่มีความต้องการออมเงินเพื่อตนเองและครอบครัว เพื่อให้มีเงินออมใช้จ่ายในยามเกษียณสำหรับตนเองและครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศาตธัช เลขาวิช (2562) โดยการออมเงินกับสหกรณ์เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมมากที่สุด และมีการออมมาแล้ว 5 ปีขึ้นไป ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจออมเงินของข้าราชการกรมสรรพากร (สำนักงานใหญ่) เพื่อใช้ในยามเกษียณอายุ พบว่า ปัจจัยทางสังคมเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การออมได้แก่ การออมเงินเพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน ออมเงินเพื่อใช้จ่ายในยามชราและออมเงินเพื่อผลตอบแทนจากการออม ศิวซ์ กรุณาเพ็ญ (2560) ปัจจัยด้านความตระหนักรับรู้เกี่ยวกับการวางแผนเกษียณอายุ มีผลต่อระดับการออมของคน Gen Y เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประชาชนมีอายุที่ยืนยาวมากขึ้น ดังนั้นค่าใช้จ่ายที่จะใช้ใน

วัยหลังเกษียณก็ย่อมมากขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นถ้าหาก Gen Y ยิ่งตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมวางแผนทางการเงินเพื่อเกษียณอายุ ก็จะทำให้ GenY เพิ่มระดับการออมมากขึ้น

ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะประชากรประกอบไปด้วย

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยประชากร สามารถสรุปการวิจัยได้ดังนี้

2.1 กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานครต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าประชากรที่มีเพศต่างกันั้น มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร เพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างทางกายภาพ พื้นฐานการดำเนินชีวิตและการตอบสนองสิ่งเร้าภายนอกไม่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรรณรัตน์ เยาวละออง (2558) การวิจัยทางจิตวิทยาจากหลายงานวิจัย ได้อธิบายไว้ว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันในเรื่องค่านิยม ความคิด และทัศนคติ เนื่องจากวัฒนธรรมและสังคม ได้กำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงจึงมักจะเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนไหวหรือเจ้าอารมณ์(Emotional) โอนอ่อนผ่อนตาม (Submissive) เป็นแม่บ้านแม่เรือน (Home-oriented) และยังพบว่าผู้หญิงชักจูงใจได้ง่ายกว่าผู้ชาย กมลชนก กิจชล (2562) ปัจจัยด้านเพศมีความแตกต่างในเรื่องรูปแบบการออมหรือการลงทุนที่มีความเสี่ยงสูงและเรื่องการจัดสรรเงินออมและเงินลงทุนเมื่อเทียบกับรายได้ต่อเดือน ซึ่งพบว่าเพศชายสามารถรับความเสี่ยงได้สูงกว่าเพศหญิงและจัดสรรเงินออมในสัดส่วนที่มากกว่าเพศหญิง

2.2 กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานครต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าประชากรที่มีอายุต่างกันั้น มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร อายุนี้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งในการออม อายุต่างกันทำให้ทัศนคติ ความเชื่อ ความคิดและแรงจูงใจของผู้ออมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราพร ฤทธิ์เดช (2563) สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขสมุทรสงคราม จำกัด ที่มีอายุ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก และจำนวนหุ้นในสหกรณ์แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขสมุทรสงคราม จำกัด ด้านความเชื่อการออม ด้านพฤติกรรมการออมและภาพรวมพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน กมลชนก กิจชล (2562) ปัจจัยด้านอายุ มีผลกับรูปแบบการออมหรือการลงทุนที่มีค่าธรรมเนียมในการซื้อ/ขาย/สับเปลี่ยน มีผลกับการออมหรือการลงทุนที่ไม่ต้องใช้เวลาลงทุนนานในการสร้าง ปัจจัยด้านอายุเท่านั้นที่สร้างความแตกต่างให้กับวัตถุประสงค์การออมและการลงทุนเพื่อใช้จ่ายหลังการเกษียณอายุสุดท้าย ปัจจัยด้านอายุมีผลต่อการจัดสรรเงินออมและเงินลงทุน

2.3 กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอาชีพต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานครต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าประชากรที่มีอาชีพต่างกันั้น มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร อาชีพต่างกัน ส่งผลต่อการใช้จ่ายในสังคมและการใช้จ่ายส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราพร ฤทธิ์เดช (2563) สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขสมุทรสงคราม จำกัด ที่มีอาชีพแตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขสมุทรสงคราม จำกัดด้านพฤติกรรมการออมแตกต่างกัน ศิวัช กรุณาเพ็ญ (2560) สามารถสรุปปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคน Gen Y ได้ว่าระดับรายได้ต่อเดือนมีผลต่อพฤติกรรม

การออมของคน Gen Y ในด้านการจัดสรรเงินออม ขนาดของเงินออม สัดส่วนของเงินออมต่อรายได้ต่อเดือน ปัจจัยที่ใช้พิจารณารูปแบบการออม และวัตถุประสงค์ของการออม สำหรับอาชีพ มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคน Gen Y ในด้าน การจัดสรรเงินออมสัดส่วนของเงินออมต่อรายได้ต่อเดือน และวัตถุประสงค์ของการออม

2.4. กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานครต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันั้น มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร รายได้ที่แตกต่างกันจะส่งผลต่อการออม รายได้ของบุคคลที่มีความแน่นอนย่อมส่งผลให้มีการออมมากกว่าของกลุ่มวัยทำงานที่มีรายได้ไม่แน่นอน รายได้มีผลสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับระดับการออมครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรปวีณ การกะสัง (2560) รายได้ พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ความเข้าใจด้านการออมและการลงทุน ผู้ที่มีรายได้มากและมีความเข้าใจในการลงทุน จะมีการลงทุนด้านการออมและการลงทุนแตกต่างกัน ศิวัช กรุณาเพ็ญ (2560) สามารถสรุปปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของคน Gen Y ได้ว่าระดับรายได้ต่อเดือนมีผลต่อพฤติกรรมการออมของคน Gen Y ในด้านการจัดสรรเงินออม ขนาดของเงินออม สัดส่วนของเงินออมต่อรายได้ต่อเดือน

2.5 กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานครต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าประชากรที่มีระดับการศึกษาต่อเดือนต่างกัน ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีระดับการออมสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า เนื่องจากมีความเข้าใจและความรู้ในการออม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรัสวดี มนตรีภักดิ์ (2560) การศึกษาระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่ามักจะมีรายได้ที่ต่ำกว่าผู้ที่มีการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จึงส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) แตกต่างกัน ส่วนระดับรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) ของนักลงทุน Generation Y ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่แตกต่างกัน กว่า ทั้งมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ความกล้าคิดกล้าแสดงออกในที่สาธารณะ แต่ไม่มีความอดทน ใช้งานอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารมากกว่าคนยุคก่อนหน้า กมลชนก กิจชล (2562) ปัจจัยด้านระดับการศึกษามีผลกับรูปแบบการออมหรือการลงทุนที่มีความเสี่ยงสูงและใช้เงินลงทุนน้อยและมีผลกับวัตถุประสงค์ของการออมและการลงทุนเพื่อใช้ในยามฉุกเฉินและเพื่อความสุุขระยะสั้น โดยคนเจนวายที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจะให้ความสำคัญกับรูปแบบการออมหรือการลงทุนที่มีความเสี่ยงสูงมากที่สุด ส่วนคนเจนวายที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจะให้ความสำคัญกับรูปแบบการออมและการลงทุนที่ใช้เงินลงทุนน้อยและให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ของการออมและการลงทุนเพื่อใช้ในยามฉุกเฉินและเพื่อความสุุขระยะสั้นมากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านอื่นๆ ในการออม มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านอื่นๆ ในการออม ด้านเศรษฐกิจ มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครมีปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ที่

มีผลต่อพฤติกรรมการออม เนื่องจากเศรษฐกิจย่อมมีผลต่อการใช้จ่ายใช้สอยและการออมของกลุ่มประชากร ซึ่งสอดคล้องกับ ศาตวรรษ เลขะวณิช (2562) การศึกษาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย รายได้ รายจ่าย หนี้สิน ระยะเวลาการได้รับผลตอบแทนอัตราเงินเพื่อ อัตราผลตอบแทนการออม และความรู้สึกอยากออมเงินเพื่อใช้ยามเกษียณพบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจมีผลต่อการตัดสินใจออมเงินเพื่อใช้ยามเกษียณอายุของข้าราชการกรมสรรพากร (สำนักงานใหญ่) ประกอบด้วย ด้านรายได้ของผู้ออมเงิน(ผู้ตอบแบบสอบถาม) ได้แก่ ระดับรายได้ของผู้ออมเงิน (ผู้ตอบแบบสอบถาม) ปริมาณผู้มีเงินได้ในครอบครัว และปริมาณผู้พึ่งพิงเงินได้ในครอบครัว มีผลต่อ การตัดสินใจการออมเงินในระดับมาก รัชดาวลัย เทศทิม (2555) ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในชุมชนป่าขามมีความคิดเห็นด้านภาวะเศรษฐกิจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.34 และพิจารณาเป็นรายข้อประชาชนมีความคิดเห็นว่าเป็นรองความพอใจส่วนบุคคลมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.69 อยู่ในระดับมาก ทำให้ชีวิตมีความเสี่ยงน้อยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 อยู่ในระดับมาก เพื่อเป็นหลักประกันในอนาคตมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 อยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยภาวะเศรษฐกิจทำให้ท่านต้องมีการวางแผนในการออมเงินเดือนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

3.2 ปัจจัยด้านอื่นๆ ในการออม ด้านแรงจูงใจ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครมีปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม แรงจูงใจเป้าหมายการออมนั้นทำให้เรามีแรงจูงใจในการออมเงิน ซึ่งสอดคล้อง สาลีณี ชัยวัฒน์พร (2563) ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการออมเงิน มีผลมากในเรื่องการตอบสนองความต้องการ เช่น ซื้อบ้าน ซื้อรถ และการป้องกันปัญหาเงินเพื่อ ในขณะที่สิทธิพิเศษที่ได้มาจากการออมมีผลในระดับปานกลางซึ่งความคาดหวังในการออมเงินคือ การเพิ่มมูลค่าทรัพย์สิน การรองการผลตอบแทนที่รวดเร็วและการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในระดับที่มาก ส่วนประชากรกังวลเรื่องความเพียงพอของเงินรายได้หลังเกษียณและความกังวลด้านความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลมากต่อการออมของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ปิยนุช เครือศิริ (2559) จากการศึกษาาระดับแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรองค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสันกำแพงจังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 4.11) อยู่ในระดับมากรองลงมา คือด้านความสำเร็จในการทำงาน (ค่าเฉลี่ย 4.06) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ (ค่าเฉลี่ย 3.51) อยู่ในระดับมากโดยสรุปผลในแต่ละด้าน กมลชนก กิจชล (2562) ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้แนะนำการลงทุน หรือเจ้าหน้าที่สถาบันการเงินที่จะต้องแนะนำผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้กับลูกค้า สามารถนำข้อมูลทั้งรูปแบบและวัตถุประสงค์การออมและการลงทุน มาจูงใจลูกค้า เช่น การออกผลิตภัณฑ์ที่มีค่าธรรมเนียมหรือไร้ค่าธรรมเนียม หรือมีของสมนาคุณ เพื่อมาเป็นแรงจูงใจให้ลูกค้าหรือนักลงทุนตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์

3.3 ปัจจัยด้านอื่นๆ ในการออม ด้านทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยม ที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร มีปัจจัยด้านด้านทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยม ที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ค่านิยมของบุคคลจะแฝงอยู่ใน ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกและเจตคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการออมเงินของของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้อง วราพร ฤทธิ์เดช (2563) พฤติกรรมการออมเงินด้านความรู้/ความเข้าใจในการออม ด้านความเชื่อ การออมด้านพฤติกรรมการออม มีพฤติกรรมการออมเงินอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการออมเงินนั้นเป็นการ

ช่วยลดความเสี่ยงเรื่องการเงินและสร้างความมั่นคงทางการเงินในอนาคตและบุคลากรเชื่อว่าการออมทรัพย์ จะช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงินให้แก่ตนเองและครอบครัว ผลตอบแทนที่ได้รับจะมีความแน่นอนไม่ ขาดทุน อีกทั้งปัจจุบันทุกหน่วยงานกระตุ้นให้ บุคลากรภายในองค์กรมีการเตรียมความพร้อมก่อนวัย เกษียณอายุ ทำให้ทุกคนหันมาใส่ใจที่จะออมเงินกันมากขึ้น อีกทั้งการออมเงินจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ เช่น เงินปันผล จิตราภรณ์ อินธนู (2563) วัฒนธรรมองค์การ(Organizational Culture) เป็นแบบแผนของ ค่านิยม ความเชื่อ บรรทัดฐานและการปฏิบัติของสมาชิกในองค์การการรับรู้ความสามารถตนเองมี ความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการออมแรงทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งยอมรับ สมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากการรับรู้ความสามารถตนเองเป็นความเชื่อมั่นในความสามารถของบุคคลที่จะ กระทำสิ่งต่างๆ อันจะทำให้ตนเองประสบความสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการวิจัยพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครดังต่อไปนี้

ปัจจัยประชากรจากการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยประชากร โดยแบ่งเป็น เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระดับการศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขต กรุงเทพมหานคร ต่างกัน ดังนั้นรูปแบบการออมที่จะทำให้กลุ่มวัยทำงานนั้นมั่นใจในการออม คือ ปัจจัยด้าน ทักษะคติ ความเชื่อ และค่านิยม ในการออม พฤติกรรมในการออมที่ต้องการออมเพื่อตนเองและครอบครัว

ปัจจัยด้านประชากร ด้านสถานะ ต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานใน กรุงเทพมหานคร ไม่ต่างกัน เนื่องจากพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร กลุ่มวัย ทำงานในเขตกรุงเทพมหานครนั้นไม่ว่าสถานะใดก็มีพฤติกรรมการออมเงินเพื่อตนเองและครอบครัว

ปัจจัยด้านอื่นๆ ในการออม ด้านเศรษฐกิจ ด้านแรงจูงใจ และทักษะคติ ความเชื่อและค่านิยมที่มีผล ต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ปัจจัยด้านอื่นๆ ในการออมด้านเศรษฐกิจ มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงิน ของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นเราควรให้ความสำคัญกับด้านเศรษฐกิจ อัตราดอกเบี้ย สภาพคล่องของเศรษฐกิจ และนโยบายของภาครัฐที่ส่งผลต่อการออมภาคครัวเรือน

2.ด้านแรงจูงใจ พบว่า ปัจจัยด้านอื่นๆ ในการออม ด้านแรงจูงใจ ผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของ กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นเราควรให้ความสำคัญกับด้านแรงจูงใจ เพราะเป็นสิ่งสำคัญใน การเก็บออมของกลุ่มวัยทำงาน ในการใช้จ่ายยามฉุกเฉิน มีเงินสำรองชีพและมีความมั่นคงทางการเงิน

3.ด้านทักษะคติ ความเชื่อ และค่านิยม พบว่า ปัจจัยด้านอื่นๆ ในการออม ด้านทักษะคติ ความเชื่อ และค่านิยม ผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นกลุ่มวัยทำงานนั้น มีทักษะคติ วิธีการ แนวคิดต้องการระบบแบบแผนการใช้จ่ายการเงินที่แน่นอน มีเป้าหมายในการออมเงิน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรศึกษาตัวแปรด้านอื่นๆ เพิ่ม ที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงานใน เขตกรุงเทพมหานคร เช่น ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านหนี้สิน ปัจจัยด้านโรคระบาด และปัจจัยด้าน สังคม เป็นต้น เพื่อนำมาใช้ในการวิจัยพฤติกรรมการออมเงินของกลุ่มวัยทำงาน

2. ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้มีเพียงกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ซึ่งถ้าต้องการทราบข้อมูลที่มีความหลากหลาย ควรเลือกกลุ่มประชากรในการศึกษาครั้งต่อไปที่แตกต่างกัน สภาพแวดล้อมต่างกัน เพื่อความหลากหลาย

บรรณานุกรม

- กมลชนก กิจชล. 2562. **พฤติกรรมกรรมการออมและการลงทุนของคนทำงานเจนวายในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=503048&query=, 7 พฤษภาคม 2564.
- กอบภาณูจน์ เจริญทอง. **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 2556**. แหล่งที่มา: <https://research-system.siam.edu/2013-12-20-04-25-20/376-2013-12-20-05-58-101>, 7 พฤษภาคม 2564.
- เกรียงไกรและธีรพล. 2563. **การสร้างแรงจูงใจและการโน้มน้าว (Influence and Motivation)**. แหล่งที่มา: <http://envocc.ddc.moph.go.t/uploads/OEHA2/ELM/Documents/7.Influence%20and%20Motivation.pdf>, 7 พฤษภาคม 2564.
- จิตราภรณ์ อินธนู. 2563. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมแรงทางสังคมของพนักงานบริษัทผลิตอาหารพร้อมรับประทานแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี**. แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=557931&query=, 7 พฤษภาคม 2564.
- ชุษณี ตองอ่อน. 2556. **การแบ่งกลุ่มพฤติกรรมกรรมการออมของผู้มีรายได้ประจำ กรณีศึกษา บริษัทหลักทรัพย์โนมูระ พัฒนสิน จำกัด (มหาชน)**. แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=450733&query, 7 พฤษภาคม 2564.
- ณัฐไพ สุทธิเสริม. ม.ป.ป. **หน่วยที่2 การออม**. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/natpatai24456/hnwy-thi2-kar-xxm>, 7 พฤษภาคม 2564.
- ทีมงานทรูปลูกปัญญา. 2561. **ระบบเศรษฐกิจของไทย**. แหล่งที่มา: <https://www.trueplookpanya.com/learning/detail/1336>, 7 พฤษภาคม 2564.
- ปิยนุช เครือศิริ. 2559. **พฤติกรรมกรรมการออมของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=464762&query=, 7 พฤษภาคม 2564.
- ปรมาภรณ์ สระสินทร. 2561. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมเงินของบุคลากรกรมชลประทานสำนักชลประทานที่ 14: Factors Influencing Irrigation Officers'**. แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=473562&query=, 7 พฤษภาคม 2564.

- นเรศ หนองใหญ่. 2560. **พฤติกรรมกรออมของประชาชนในเขตพื้นที่เมืองพัทยาจังหวัด ชลบุรี.** แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=538244&query=, 7 พฤษภาคม 2564.
- เบญจวรรณ. 2553. **บทที่ 3 ค่านิยม ทศนคติ และความพึงพอใจในงาน.** แหล่งที่มา: <https://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=ajamben&month=02-2010&date=20&group=18&gblog=30>, 7 พฤษภาคม 2564.
- บุญรุ่ง จันทร์นาค. 2554. **หน่วยที่ 3 การออม.** แหล่งที่มา: <https://www.sites.google.com/site/boonrung02/home/hnwy-thi-3-kar-xxm>, 7 พฤษภาคม 2564.
- บุญยาพร ภูทอง. 2558. **การพัฒนาการออมของเยาวชนชุมชนทำน้ำสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร.** แหล่งที่มา: <file:///C:/Users/Mookoom/Downloads/149951-Article%20Text-402351-1-10-20181010.pdf>, 7 พฤษภาคม 2564.
- ภัทรดนัย พิริยะธนภัทร. 2558. **การศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ด้านพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยด้านเว็บไซต์พระเครื่องพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเช่าหรือประมูลพระเครื่องออนไลน์ (ECOMMERCE).** แหล่งที่มา: http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/1982/1/patdanai_piri.pdf, 7 พฤษภาคม 2564.
- มะลิวัลย์ ผดุงศักดิ์วีรุฬห์. 2550. **การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมกรออมของชุมชนย่านการค้าตัวเมืองตำบลสะเตง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา.** แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=242233&query=, 7 พฤษภาคม 2564.
- รัชดาวัลย์ เทศทิม. 2555. **พฤติกรรมกรออมของประชาชนในชุมชนป่าขาม ตำบลหัวเวียง อำเภอเมืองจังหวัดลำปาง.** แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=384264&query=, 7 พฤษภาคม 2564.
- วราพร ฤทธิเดช. 2563. **พฤติกรรมกรออมของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขสมุทรสงคราม จำกัด.** แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=545443&query=, 7 พฤษภาคม 2564.
- วิภรณ์รัตน์ เยาวละออง. 2558. **พฤติกรรมกรออมที่เปิดรับและความพึงพอใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อรายการ ยกทัพข่าวเช้าทางสถานีโทรทัศน์ช่อง PPTV.** แหล่งที่มา: http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2015/TU_2015_5707010277_4331_3332.pdf, 7 พฤษภาคม 2564.
- ศาดธัช เลขะวณิช. 2562. **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินใช้ในยามเกษียณอายุ ของข้าราชการกรมสรรพากร (สำนักงานใหญ่).** แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=555365&query=, 7 พฤษภาคม 2564.
- ศิวัช กรุณาเพ็ญ. 2560. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมและพฤติกรรมกรออมของคน Gen Y.** แหล่งที่มา: <https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse>

- _type=title&titleid=568974&query=%BB%D1%A8%A8%D1%C2%B7%D5%E8%C1%D5%CD%D4%B7%B8%D4%BE, 7 พฤษภาคม 2564.
- สาลินี ชัยวัฒน์พร. 2563. การตัดสินใจเลือกการลงทุนการออมของบริษัทประกันชีวิตในกลุ่มคนทำงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร. แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=557751&query=, 7 พฤษภาคม 2564.
- สุกัญญา จันทรมณี. 2557. แรงจูงใจและสภาพแวดล้อม ในการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ฮานา เซมิคอนดักเตอร์ (อยุธยา) จำกัด. แหล่งที่มา: <http://dspace.bu.ac.th/handle/123456789/1907>, 7 พฤษภาคม 2564.
- สุภาพร ปานสุข. 2560. พฤติกรรมการออมผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพของคนกลุ่ม Generation Y ในเขตกรุงเทพมหานคร. แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=567292&query=, 7 พฤษภาคม 2564.
- สุรัสวดี มนตรีภักดิ์. 2560. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) ของนักลงทุน Generation Y ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=567356&query=, 7 พฤษภาคม 2564.
- อภิชญา จิวพัฒน์กุล. 2553. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมและการใช้จ่ายของผู้สูงอายุ. แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=538244&query=, 7 พฤษภาคม 2564.
- อรปวีณ การกะสัง. 2560. พฤติกรรมการออมและการลงทุนเพื่อยามเกษียณระหว่างกลุ่มข้าราชการและพนักงานเอกชน. แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=568229&query=, 7 พฤษภาคม 2564.
- อรอนงค์ สนธิไทย. 2551. พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินประเภทการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. แหล่งที่มา: https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=253169&query=, 7 พฤษภาคม 2564.
- SANOOK. 2554. แรงจูงใจ. แหล่งที่มา: <https://dictionary.sanook.com/>, 7 พฤษภาคม 2564.
- SANOOK. 2554. เศรษฐกิจ. แหล่งที่มา: <https://dictionary.sanook.com/>, 7 พฤษภาคม 2564.
- SANOOK. 2554. ออม. แหล่งที่มา: <https://dictionary.sanook.com/>, 7 พฤษภาคม 2564.
- MarGetting. 2561. ทฤษฎีแรงจูงใจ. แหล่งที่มา: <https://www.margetting.com/post/conspiracy-in-marketing>, 7 พฤษภาคม 2564.
- Messi. 2562. ระบบเศรษฐกิจ. แหล่งที่มา: <https://www.thaifrx.com>, 7 พฤษภาคม 2564.